

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-2



BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	Brno-Líšeň, hradisko Staré zámky. Raněstředověké denáry (viz obr. 5, str. 167 a obr. 15, str. 171). <i>Brno-Líšeň, Staré zámky hillfort. Early Middle Ages deniers (see Fig. 5, Pg. 167 and Fig. 15, Pg. 171).</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2015

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright © 2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

ný zvláště k východu, tedy směrem z mírného svahu, byly datovatelné od průběhu 14. století (světlá béžová písčité keramika typická pro olomoucký keramický okruh), až po mladý novověk. Lokálně bylo možno pozorovat výraznou kulturní vrstvu s keramikou konce 15. století až průběhu 16. století. Přibližně uprostřed parcely č. 688/1 byl v délce cca 8 m, a to ve směru východ – západ, zjištěn mohutný zahluobený objekt, kdy jeho báze nebylo dosaženo ani v hloubce 2,8 m pod stávajícím povrchem. Vzorkováním byla z nejhlubších míst, z uložení mající charakter vodou přeplaveného podloží s obsahem organogenních příměsí, získána keramika z průběhu 15. století. Funkce tohoto objektu neznámého účelu (vodní nádrž?) skončila s největší pravděpodobností na počátku 16. století, kdy byl téměř jednorázově zasypán.

Ke klíčovému zjištění došlo v průběhu hloubení přípojky k usedlosti čp. 14. Přímo u zdi domu zde byla v šířce cca 0,7 m zdokumentována část zahluobeného suterénu s četnými fragmenty mazanic a s keramikou z průběhu 14. století, přičemž jeho báze se nacházela v hloubce více než 1,7 m. Část jiného zahluobeného suterénu, s požárovými výplněmi z období raného novověku o šířce 0,5 – 0,6 m, byla zjištěna i před čp. 3. Zdejší přípojka však byla hloubena pouze 1,1 m pod stávající povrch a báze výkopu tak bohužel nebylo dosaženo.

Obdobná stratigrafická zjištění, jak bylo popsáno výše v souvislosti s dokumentací profilů kanálových rýh, byla potvrzena celkem ve třech plošných sondách. První byla položena v jižní části parcely č. 688/9 a měla rozměry 2×1 m, druhá před čp. 13 o rozměrech 2×3,5 m a poslední před čp. 79 s rozměry cca 4×8,5 m. Zvláště v prostoru posledně zmíněné sondy byly zjištěny uložení překvapivě bohaté na poměrně velké fragmenty keramiky z průběhu 15. a 16. století. Přítomno bylo rovněž množství fragmentů přepálené mazanice, železářských strusek a ojedinele i cihel. Nejstarší keramika i zde odpovídá průběhu 14. století. Prozatím nikde v prostoru stávajícího bouzovského náměstí, a ani v areálu hradu, nebyla zjištěna starší keramika než z průběhu 14. století. První písemná zmínka o lokalitě v souvislosti s hradem se váže k roku 1317. Nejstarší zjištěná keramika ze stávajícího katastru Bouzova pochází z místní trati „Na nivě“, z blízkosti původně farního kostela sv. Máří Magdalény. Byla datována do období kolem poloviny 13. století. K objevu této lokality došlo v roce 2007.

Karel Faltýnek, Pavel Šlézar

Literatura

- Faltýnek, K., Šlézar, P. 2008:** Bouzov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 49, 352–353.
- Faltýnek, K., Šlézar, P. 2012:** Bouzov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 54(2), 147.
- Plaček, M. 2001:** *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri.

Šlézar, P. 2008: Bouzov (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 49, 354.

Resumé

Bouzov (Bez. Olomouc), Intravilan, Parzelle Nr. 688/1, 688/9, 688/10 a 691. Hochmittelalter, Neuzeit. Siedlung, Stadt, Kommunikation. Rettungsgrabung.

BOUZOV (K. Ú. JEŘMAŇ, OKR. OLMOUC)

Intravilan, parc. st. 23, čp. 8. Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: okolí bodu v S-JTSK: Y:571374,22 X:1105342,28.

V závěru měsíce dubna roku 2013 proběhl záchranný archeologický výzkum v katastrálním území Jeřmaň na Bouzovsku, vyvolaný potřebou úprav terénu ve dvorním traktu usedlosti čp. 8. Na ploše o rozměrech 8,5×7,0 m došlo k odstranění převážně recentních terénních dorovnávek, jejichž mocnost lokálně dosahovala až 1,1 m. Společně s nimi byl odebrán i půdní typ, který byl tvořen střední hnědou jílovitou hlínou se světlým šedým odstínem, avšak bez dalších nápadných komponent. Jeho maximální mocnost, patrná zejména na jihovýchodní hraně výkopu (dále jako profil P2), činila přibližně 0,4 – 0,5 m. Na tomto profilu, jenž zároveň prořezal úpatí mírného svahu táhnoucího se dále směrem k jihovýchodu, byla zjištěna část sídlištního objektu, zahluobeného do půdního typu a mírně i do podloží. Jílovitá výplň o mocnosti až 0,6 m měla střední šedou barvu s velmi nahodilým, lokálně až mírným podílem drobných uhlíků a mazanic. Zkoumaná část objektu měla délku maximálně 1,0 m, přičemž na profilu byla, a to jen s obtížemi, patrná pouze jeho jihovýchodní hrana. Vzorkováním bylo z této uložení získáno celkem 11 ks fragmentů keramiky charakteristických pro období kolem poloviny 13. století (výběr viz obr. 1: 1–4), a rovněž celkem 5 ks malých fragmentů vypálené mazanice. Na profilu P2, přibližně 0,7 m dále směrem k severovýchodu od hrany výše popsaného objektu, bylo patrné torzo kamenné zdi (?) pojené hlínou o šířce 0,8 m. Vzhledem k nepřítomnosti datovatelného materiálu nebylo stáří této stavební konstrukce zjištěno. Formou povrchového sběru z výkopku byl získán rovněž fragment okraje nádoby vyrobené ze světlé béžové písčité hlíny. Tento typ keramiky je charakteristický pro olomoucký keramický okruh a je spolehlivě datován do průběhu 14. století (obr. 1: 5). Mimo několika fragmentů novověké, rezné i glazované keramiky (obr. 1: 6), byl dále ve výkopku nalezen zlomek čelní stěny rezného, raně novověkého reliéfního kachle, a fragment zeleně glazovaného římsového kachle (obr. 1: 7–8).

První zmínka o osadě pochází z roku 1371 (Hermannsdorf) v souvislosti s panstvím Bouzov, jehož součástí byla obec až do roku 1848.

Extravilán. Středověk, novověk. Areál aktivity. Povrchový sběr.

V přímé návaznosti na pozitivní archeologická zjištění učiněná v čp. 8 v roce 2013, byla v jarních a podzimních měsících roku 2013 provedena na poli v západní a jihozápadní části katastrálního území Jeřmaň prospekce formou povrchových sběrů. V jejich průběhu byly vymezeny celkem tři areály aktivity, které se vyznačují nápadnou koncentrací fragmentů středověké a novověké keramiky. První dva jsou situovány na severním svahu vyvýšeniny „Žďár“, zatímco lokalita III v údolní nivě řeky Třebůvky.

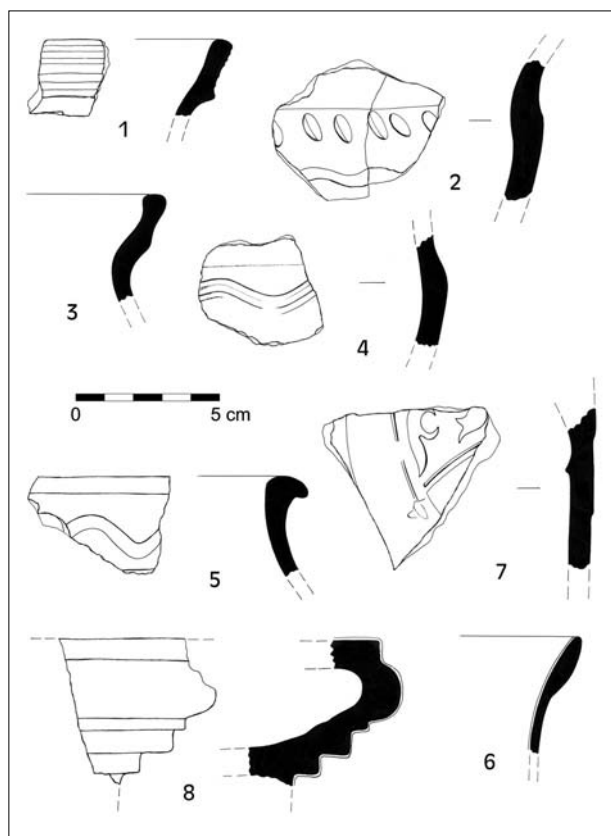
Lokalita I těsně přiléhá k západnímu okraji obytné zástavby a je vymezena těmito souřadnicemi v S-JTSK: 1) Y:571695,95 X:1105269,2; 2) Y:571674,78 X:1105523,2; 3) Y:571545,14 X:1105430,6; 4) Y:571542,49 X:1105311,54. Tato poloha se vyznačuje zvýšeným podílem fragmentů tuhové keramiky, kterou lze datovat do období kolem poloviny až průběhu 2. poloviny 13. století. Přítomna je i světlá béžová jemně písčité keramiky charakteristická pro olomoucký keramický okruh z průběhu 14. století. Mladší a novověká keramiky tvoří přibližně 25% podíl z celkového množství keramických fragmentů nalezených na této lokalitě.

Lokalita II se nachází poněkud dále západním směrem v trati „Na přihonech“ a je vymezena těmito souřadnicemi v S-JTSK: 1) Y:572119,28 X:1105375,04; 2) Y:572116,64 X:1105462,35; 3) Y:571947,3 X:1105393,56; 4) Y:571965,83 X:1105295,66. Fragменты tuhové keramiky z plochy II jsou v relativní menšině, ale jinak je charakter nálezů obdobný jako v předchozím případě. Blízkou přítomností výrobního zařízení souvisejícího nejspíše se železářstvím indikují relativně časté nálezy fragmentů tmavě šedé sklovité strusky. Zaznamenán však byl i výskyt malých až středních fragmentů rezačných strusek se značným podílem železa.

Lokalita III je situována severozápadně od okresní silnice v trati „Hamerské louky“ a je vymezena souřadnicemi v S-JTSK: 1) Y:572143,1 X:1105314,18; 2) Y:572140,45 X:1105351,22; 3) Y:572087,53 X:1105314,18; 4) Y:572103,41 X:1105285,08. Nalezené nečetné fragmenty keramiky chronologicky náležejí do období vrcholného středověku a novověku. Častý je výskyt zejména sklovitých strusek. V krtních byla zjištěna lokální kumulace drobků uhlíků.

Název trati „Hamerské louky“ souvisí se zdejšími hutěmi, které jsou v písemných pramenech spojovány se sousední osadou Doly u Bouzova (první zmínka 1715 Grund, 1735 Hoffnungsthal). Nejstarší písemná zmínka o hamrech na bouzovském panství pochází z roku 1490.

Karel Faltýnek



Obr. 1. Bouzov – Jeřmaň, č. p. 8. Výběr keramiky. Kresba: M. Sklenovská.

Abb. 1. Bouzov – Jeřmaň, Nr. 8. Auswahl der Keramik. Zeichnung: M. Sklenovská.

Literatura

Hosák, L. 1967: *Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Úvodní svazek. Přehled historického místopisu Moravy a Slezska v období feudálního do roku 1848.* Ostrava: Profil, 186, 262.

Pinkava, V. 1903: *Vlastivěda moravská. II., Místopis Moravy. Díl V., Olomoucký kraj. Číslo 39, Litovelský okres.* Brno: Nákladem musejního spolku, 170.

Spáčil, V. 1985: *Pečeti a znaky měst, městeček a obcí olomouckého okresu.* Olomouc: Městský národní výbor, 68–69.

Resumé

Bouzov (Kat. Jeřmaň, Bez. Olomouc), Gemeinde, Parzelle Nr. 23, Nr. 8. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Bouzov (Kat. Jeřmaň, Bez. Olomouc), Außenbereich. Mittelalter, Neuzeit. Aktivitäten in der Umgebung. Oberflächenforschung.